

Lektor / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler
написано kitapcy | 23 января, 2025

Lektor / satiriki hekaýa LEKTOR

Klubyň agzyndaky bildirişi okanya üç-dört gün bolupdy. Ýoldaşy myň ýatladany gowy bolaýdy, ýogsam ýatdan çykjak eken.
– Hany, bi leksiýa gitmerismi, wagt bolan ýaly-la – diýip, Aşyr Ketjäýewiç agzyny hatap ýaly açyp pallady.

Men gerinjiräp ýerimden turdum. Sagadyma seretdim. Dogrudanam, wagt bolupdyr. Barybermeli. Biziň tirkeşip zala girenimizem şoldy welin, öň hatarda oturan başlyk ýanyndaky gözü äýnekli adam bilen prezidiuma geçdi. Heniz oturyp ýetişmänkäk, başlygyň güňleç sesi eşidildi.

– Şu günü leksiýanyň temasy, ýoldaşlar, lektoryň hut öz haýyşy boýunça üýtgetmeli bolduk. Meret Muhadowiç bilmän öz ýany bilen başga leksiýa alyp geläýipdir, ýagny...

Zalyň gowry artdy. Men endigim boýunça neden sygyrypdym. Zordan saklandym. Onýanca kimdir biri «göwnüne düwen zadyň etgin, hiç wagt ýarpy ýoldan gaýtmagyn» diýip gyjalat berýän ýaly, çasly gygyrdy. Başlyk gatyrganjak boldy. Gözünü alardyp zala seretdi. Oturanlar köşesmänsoň, stoly ýumrukla parypdy. Lektoryň neden ýüregi ýarylypdy, tisginip gitdi.

– Hawa, ýoldaşlar, ýagny şu gün hormatly Meret Muhadowiç size «Malu dokuň – özi dok» diýen temadan leksiýa okap bermekçi. Üns berip diňläň. Başlaberiň – diýip, başluk baş atyp lektora seretdi.

Meret Muhadowiç howlukman ýerinden turdy. Ol münbere çykandan abşarylyp durdy-da, äýneginé ýapyşdy. Ony ýylyjak demi bilen üflesdirip süpürişdirdi. Soňra münberiň her gyrasyna bir elini goýup, onuň çydamlylygyny barlap görýän ýaly yralaşdyrdy. Ardynjyrap ýuwaşlyk bilen söze başlady.

– Gep, ýoldaşlar, diňe bir leksiýanyň galdyrylyp gaýdylmagynda hem däl – diýip, ol kineli garaýış bilen başlyga seretdi. Başlyk eýýäm başga bir iş bilen gümrady. Meret Muhadowiç sözünü dowam etdirdi. – Hawa, şu günü tema, elbetde, özünüň

aktuallygy bilen tapawutlanýar. Bilþiňiz ýaly, ýoldaşlar, mallar ot-iými oňat görýärler. Hut şonuň üçinem maldarçylygyň öňümliligi onuň iýmitlendirilişine bagly bolup durýar. Dogrusyny dogry aýtsak, ýoldaşlar, heniz käbir obalarda «Mal semrese, eýesini deper» diýen nakyla eýerip, o janawarlab ugruna seredenoklar. Ot-iýmine ýeterlik üns bermeýärler. Aňyrsyna seretseňem deper öýdüp gorkýarlar. Ýok, o nakylyň nädrogrudugyny durmuşyň özem, ylymam bir wagt subut etdi... Lektor başyny galdyrman okaýardy. Zalda oturanlaryň näme bilen meşgullanýandygy onuň asla azaryna-da däldi. Meniň gabat öňümde ırkiljiräp oturan adam şeýle bir horlady welin, men-ä zala gaplaň giräýdimikän öýdüpdirin. Yralap zordan turuzdym. Ol nämäň-nämedigine düşünmedi, gözünü açalak-ýumalak edip, çapak calmaga durdy. Zalda oturanlaryň hemmesi ony alyp gösterdi. Şowhunly el çarpyşmalar wagty bilen köşeşmedi. Muňa başlygyň özem goşuldy. Lektor minnetdarlyk bilen oturanlara baş atdy. Soňra stakany suwdan doldurddy-da, ondan birki gezek owurtlap, sözünü dowam etdirdi.

— Hawa, ýoldaşlar, mallara diňe bir ot-çöpem däl, olara ýyly sözem her br zatça gerek. Mysal üçin, sygyr janawarlary sagaňda gowy hiňlenjiräp, çeper sözler bilen tarypyny oňat ýetirip bilseň, olar senden süýduni gysganmazlar. Eliň ýadaýanca sag-da otur. Şonuň üçinem sagymçy gelin-gyzlary çeper höwesjeňler kollektiwine işeňňir çekmeli, olara aýdym aýtmaklygyň ince tärlerini öwretmeli.

Lektor setirleriň arasyndan nämedir bir zatlar gözleýän ýaly, gabagyny galdyrman okaýardy. Men elimdäki kitaby ýapdym-da, öñümdäki oturgyjyň arkasyna ýazylan hatlardyr çekilen suratlary synlaşdyrdym. «Sona + Sylap = jagyl-jugul», «Erkek», «Towuk»... we ş.m.-ler.

0-ho! Bu zatlary okanyň gowy bolaýypdyr. Neden ýadymdan çykan eken. Başlyk towuk iými barada ýatlatgyn diýipdi ahyryn. Bolejik kagyzyň yüzüne «Towuk barada...» diýip gysgajyk ýazdym. Galanyny başlygyň özi düşüner. Köp nokat oýnamaga goýlanok. Onsoňam hatyň aşagyna bulam-bujar edip golumy çekdim, menden barandygyny şobada aňsyn, zaňnar meniň goluma beletdir.

Wah, içigar galmyş, meniň iberen hatymy han-ha, öň hatardaky

oglan eltip lektora berdi-de oturyberdi. Nätsemkäm?! Oturan ýerimden gozganjyradym. Gygyrjak boldum. Onýança lektor eltilen kagyzy açyşdyryp, ilki içinden, soñam daşyndan okady. – Towuk barada. – Ol biraz oýlanyp durdy-da, sözünü dowam etdirdi. – Hawa, ýoldaşlar, kimdir biri goly düşnüsiz çekipdir, towuk barada gyzyklanýar. Dogrusyny aýtsam, men towuk boýunça spesialist däl. Ýöne bu meselede entek jedelli zatlaryň köpdüğini aýtmak gerek, ýagny ylym «Towuk öň emele gelipmi ýa-da ýumurtga» diýen meseläniň belli çözgüdini tapanok. Munuň özi ýörite laboratoriýada, elbetde, öwrenilýär, ýoldaşlar. Towuk ýedi hazynanyň biri hasaplanylýar. Ýeri gelende aýtsak, aýdym-sazyň towuklar üçin uly peýdasy bar. Olaryň ýatýan jaýynda priýomnik ýa-da magnitofon aýtdyryp goýsan, towuklaryň ýumurtga berşi göz-görtele köpelýär. O barada bir wagt gazetlerde ýazypdyrlaram. Belki, birnäcäňiz okansyňyz. Hawa, ýene-de öz esasy temamyza gaýdyp gelsek, onda maldarçylyk hojalygyň iň düşewüntli pudagy hasaplanýar...

Meret Muhadowiç leksiýasyny okap gutardy. Göwnüme bolmasa, häzir onuň keýpi janyny alyp gelýän ýalydy. Ýyrş-ýyrş edip, öñki ýerine geçip oturdy. Ol başlygymyzyň gulagyna nämedir bir zatlar pyşyrdady. Başlyk ýylgyrdaý-da ýerinden turdy. Zalyň ünsüni özüne çekmek üçin ardynjyrady.

– Gözüniz aýdyň, ýoldaşlar! Lektoryň aýtmagyna görä başky okalmaly leksiýa, ýagny «Tebigy hadysalar we olaryň öňünü almak mümkünmi?» diýen tema taplylypdyr. Ol asyl ýaňky okalan leksiýanyň yzyna çatylan bolsa nätjek. Biderek kösenipdiris...

Zalyň şowhuny artdy. Gürrüldili el çarpışmalar, aýaklaryň tarpyldysy, ondan-mundan çykýan sykylyk wagty bilen köşeşmedi. Başlyk ýene-de gazaplanmaly boldy. Stoly ýumruklaq gygyrda.

– Ýoldaşlar, hany ýuwaşrak bolalyň. Adamyň zähmetine sarpa goýmak gerek. Onda näme, bu leksiýany häzir diňlärismi ýa-da cılım-pilim çekip...

Ortarakda oturan ýaşuly ösgün telpeginı eline alyp, ony ýokary galdyrda. Nobat berlerine-de garaşman, ýerinden turdy.

– Makul bilseňiz, döwletli bir maslahat bar, başlyk. Myhmany gaty ýadatmaly. Ol şu leksiýasyny bize goýup gidip bilmezmiň? Ýöne okaýmaly bolsa, özümizem bir zat ederdik-dä.

Gaty gerek bolsa soň yzyndan iberäýeris. Hä, nähili görýäñiz, adamlar?! – diýip ol oturanlara seretdi.

Dürli ýerden dürli sesler eşidildi.

– Annaguly aga hal aýdýar...

– Aý, okady diýip ýöne gol çekiläýeninde bolanokmyka?

– Annaguly aganyň teklibimi goldamaly...

... Başlyk özüne uzadylan leksiýany garbap aldy-da, minnetdarlyk bilen lektoryň elini gysdy.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar